

PISA-2022:

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА ВИКЛИКИ

Ганна Бичко

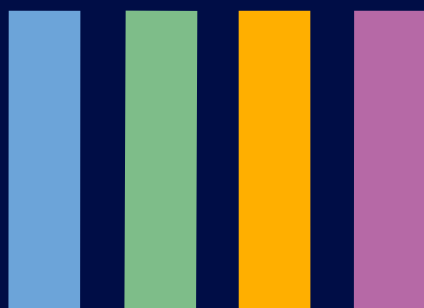

ГАННА БИЧКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ОЦІНЮВАННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ

Заступниця начальника відділу досліджень
та аналітики (основна авторка звіту)

690 000 підлітків, які представляють близько 29 мільйонів 15-річних учнів з 81 країни / економіки

Паперовий або комп'ютерний формат

Перше масштабне освітнє дослідження, яке збило дані про успішність, рівність і добробут учнівства до та після початку світової пандемії COVID-19

Перше масштабне освітнє дослідження в Україні після початку повномасштабної війни

PISA-2022 В УКРАЇНІ

**Охоплено 18 з 27
регіонів України**

Проведено у жовтні 2022 року

Учасники:

- **учнівство** загальноосвітніх середніх шкіл, навчально-виховних комплексів, ліцеїв, гімназій, спеціалізованих шкіл
- **студентство** 1–2 курсів закладів передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти

Особливості:

- формат — **комп'ютерний**
- провідна галузь — **математика**
- інноваційна галузь — **креативне мислення**

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСТУПНІ У ЗВІТАХ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗВІТ
за результатами
міжнародного
дослідження якості освіти
PISA-2022

Publication

PISA 2022 Results **The State of Learning and Equity in Education**

Volume I

Publication

PISA 2022 Results **Learning During - and From - Disruption**

Volume II

СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗВІТУ

РОЗДІЛ 1. Загальний огляд України в PISA-2022

РОЗДІЛ 2. Основні результати щодо успішності
учнівства

РОЗДІЛ 3. Добробут українських підлітків та їхні
очікування

РОЗДІЛ 4. Освітнє середовище та його вплив на
успішність

РОЗДІЛ 5. Варіанти політичних рішень для
освітньої системи України

СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗВІТУ: ДОДАТКИ

ДОДАТОК А: Ілюстративні та аналітичні матеріали щодо проблем українського учнівства в галузі математики, читання та природничо-наукових дисциплін *(за спостереженнями екзаменаторів)*

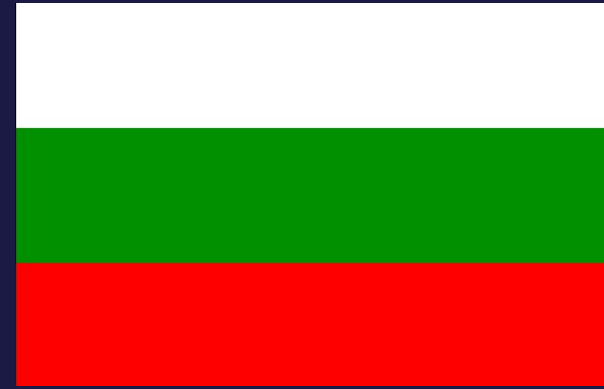
ДОДАТОК Б: Ключові таблиці та діаграми Міжнародного звіту *(перекладені українською)*

ДОДАТОК В: Деякі статистичні дані, важливі для розуміння звіту

ДОДАТКИ Г та Д: Словник основних термінів і деяка технічна інформація Г

КРАЇНИ ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ

Результати
референтних країни

Болгарія

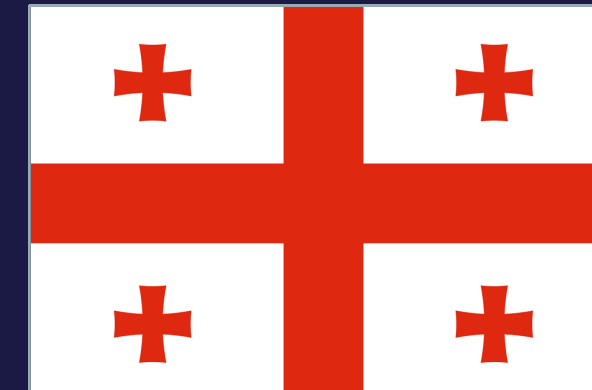
Естонія

Словацька
Республіка

Молдова

Грузія

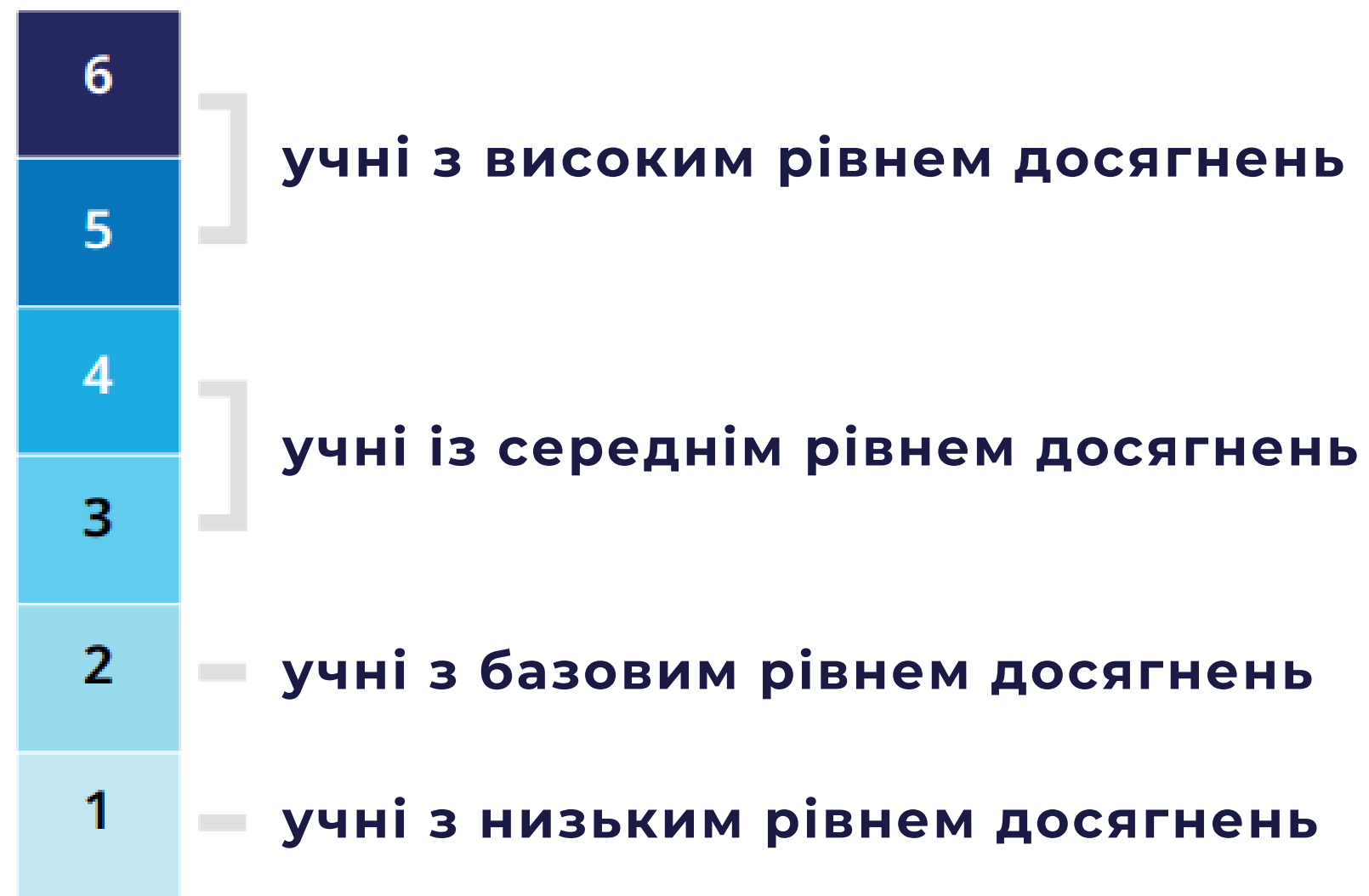
Польща

Середні бали та значення
показників для країн ОЕСР

ПРО ЩО НАМ ГОВОРЯТЬ РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ГРАМОТНОСТІ В ПРЕДМЕТНИХ ГАЛУЗЯХ PISA

Найбільш успішні учні

Найменш успішні учні

Базовий рівень (рівень 2) — це рівень, на якому учні здатні виконувати завдання, що передбачають принаймні мінімальну підготовленість і спроможність мислити самостійно. Наприклад, вони можуть на практиці використовувати базові алгоритми, прості наукові знання та інтерпретувати прості тексти.

Учні, які досягають **рівня 5** або **рівня 6**, є найбільш успішними. Вони можуть, наприклад, ефективно працювати з математичними моделями в складних ситуаціях, розуміти абстрактні тексти та інтерпретувати й оцінювати складні експерименти.

ПРО ЩО НАМ ГОВОРЯТЬ БАЛИ PISA: ПРИКЛАД З МАТЕМАТИКИ

Рівні сформованості математичної грамотності

...можуть розробляти моделі
складних проблемних ситуацій і
працювати з ними...
...демонструють підвищену
здатність працювати із задачами,
розв'язання яких часто потребує
застосування математичних знань,
про які прямо не сказано в
завданні...

669

607

545

482

...демонструють базове розуміння
функціональних зв'язків і можуть
розв'язувати задачі, пов'язані з
простими співвідношеннями...
..можуть розпізнавати ситуації, коли
їм потрібно розробити прості
стратегії для розв'язання проблем..

420

358

6

5

4

3

2

1

учні з високим рівнем досягнень

учні із середнім рівнем досягнень

учні з базовим рівнем досягнень

учні з низьким рівнем досягнень

Нижня
межа балів

ДЕЯКІ ВАЖЛИВІ ПОНЯТТЯ PISA

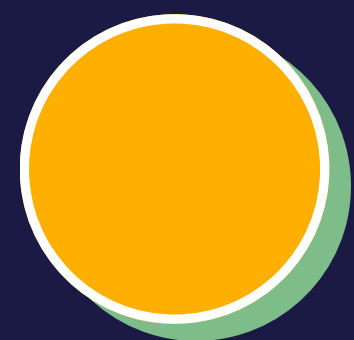
1 РІК НАВЧАННЯ

У циклі PISA-2022 Різниця у **20 тестових балів** говорить про розрив між учнями, що приблизно дорівнює **одному року навчання**

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС (ESCS)

Показник, що дає змогу виявляти групи учнів з різними **передумовами для навчання**. Для його обрахунків узято до уваги інформацію про:

- культурне тло вдома
- матеріальні статки родини
- ресурси для навчання
- професію батьків
- освіту батьків

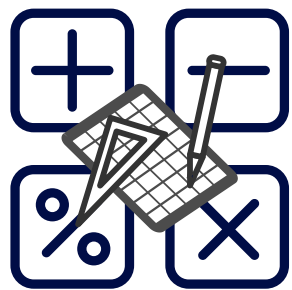
PISA-2022: ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ УКРАЇНИ

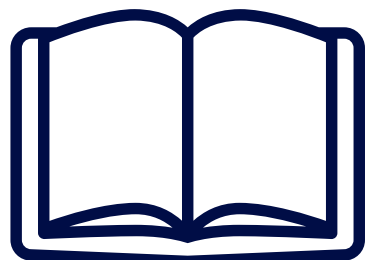
СЕРЕДНІ БАЛИ З ПРЕДМЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ

ОЕСР vs Україна

різниця в балах

31

48

35

РІВНІ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВСТВА З ПРЕДМЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ

НЕ ДОСЯГЛИ БАЗОВОГО РІВНЯ

УКРАЇНА

ОЕСР

42 %

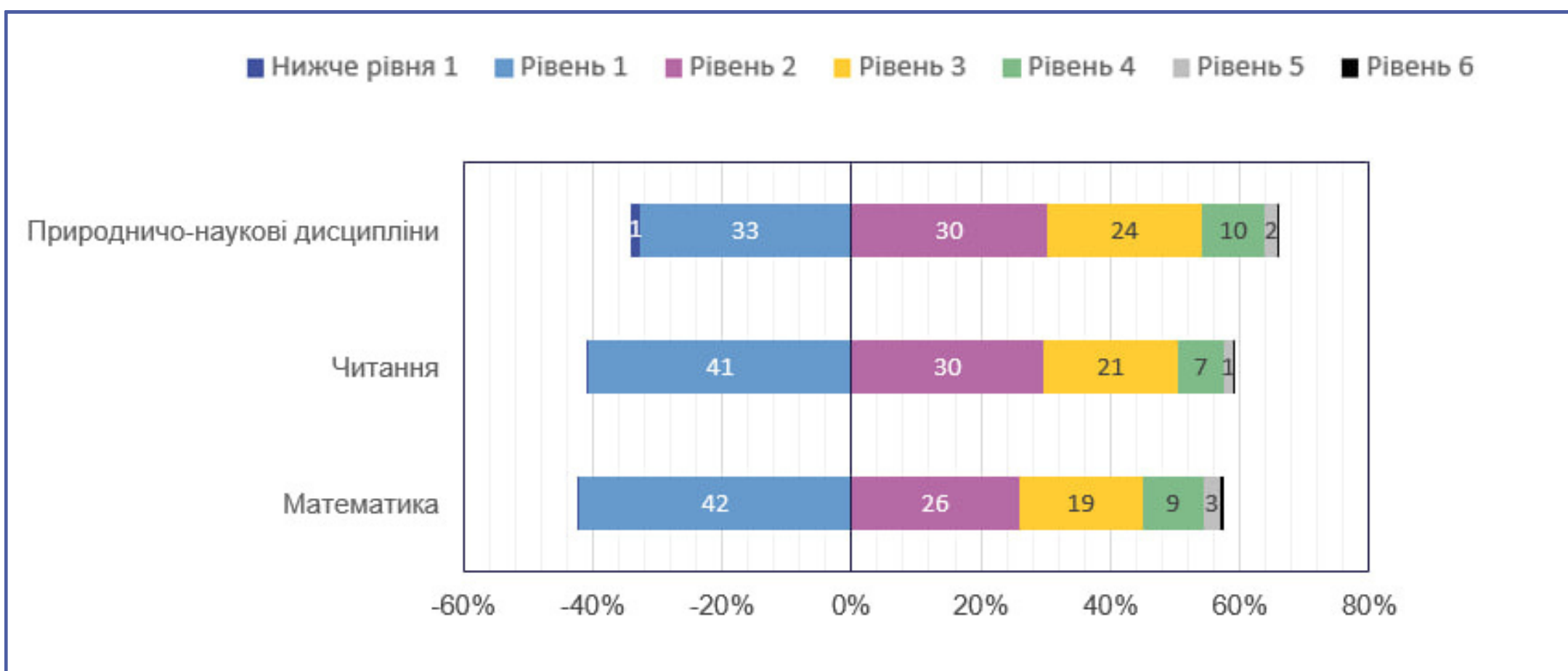
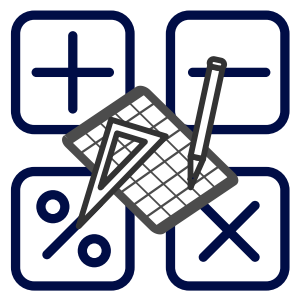
31 %

41 %

26 %

34 %

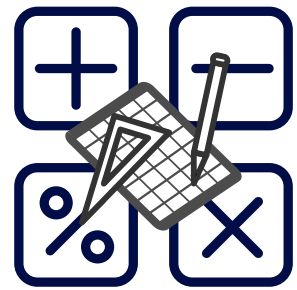
24 %

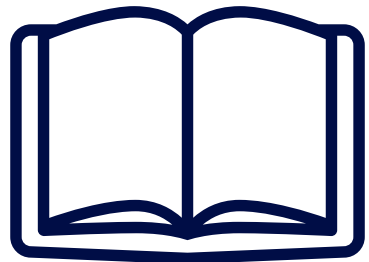
ТЕНДЕНЦІЇ В УСПІШНОСТІ ЗА ЧОТИРИ РОКИ

PISA-2018 vs PISA-2022

різниця
в балах

12

38

19

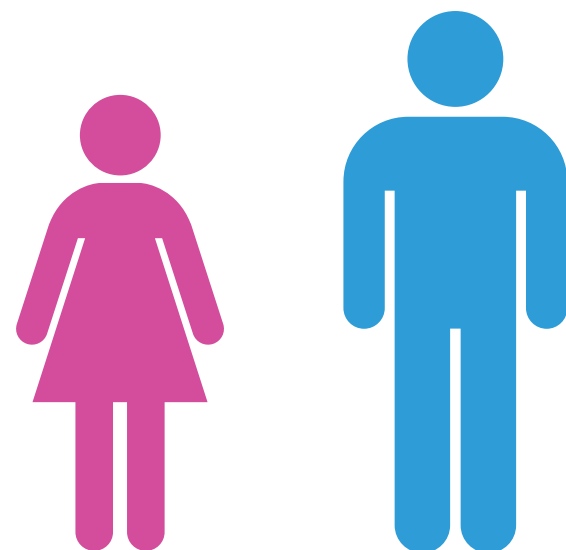
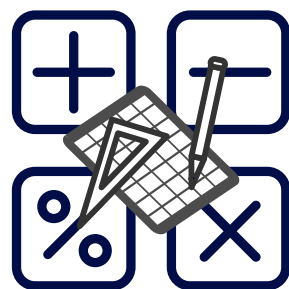

ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ

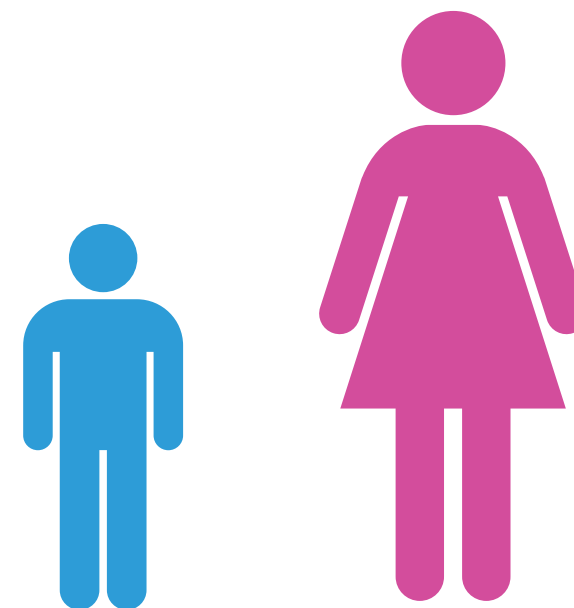
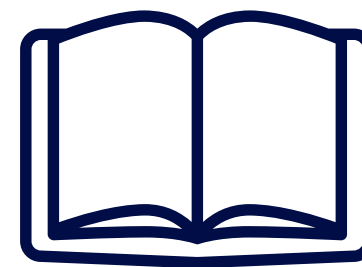
Хлопці випереджають дівчат з математики, а дівчата хлопців — із читання.

У галузі природничо-наукових дисциплін різниці майже не спостерігається

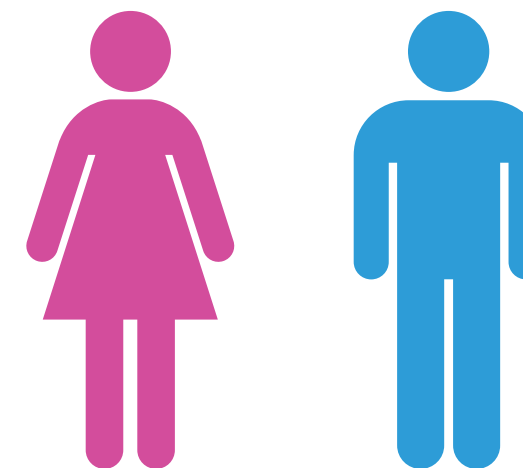
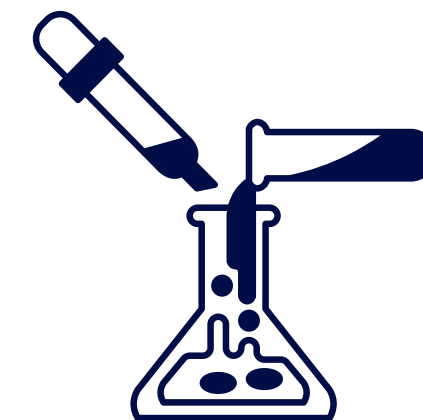
Різниця в балах

10

23

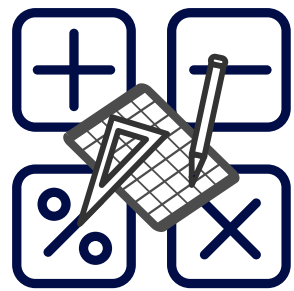
0,6

ТЕНДЕНЦІЇ В УСПІШНОСТІ ЗА ЧОТИРИ РОКИ В РОЗРІЗІ СТАТІ

PISA-2018 vs PISA-2022

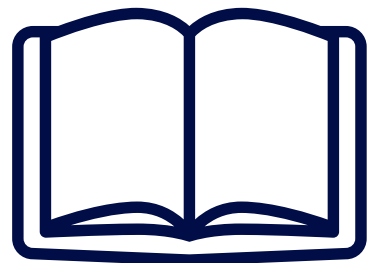
середні бали
знизилися на

ДІВЧАТА ХЛОПЦІ

14

11

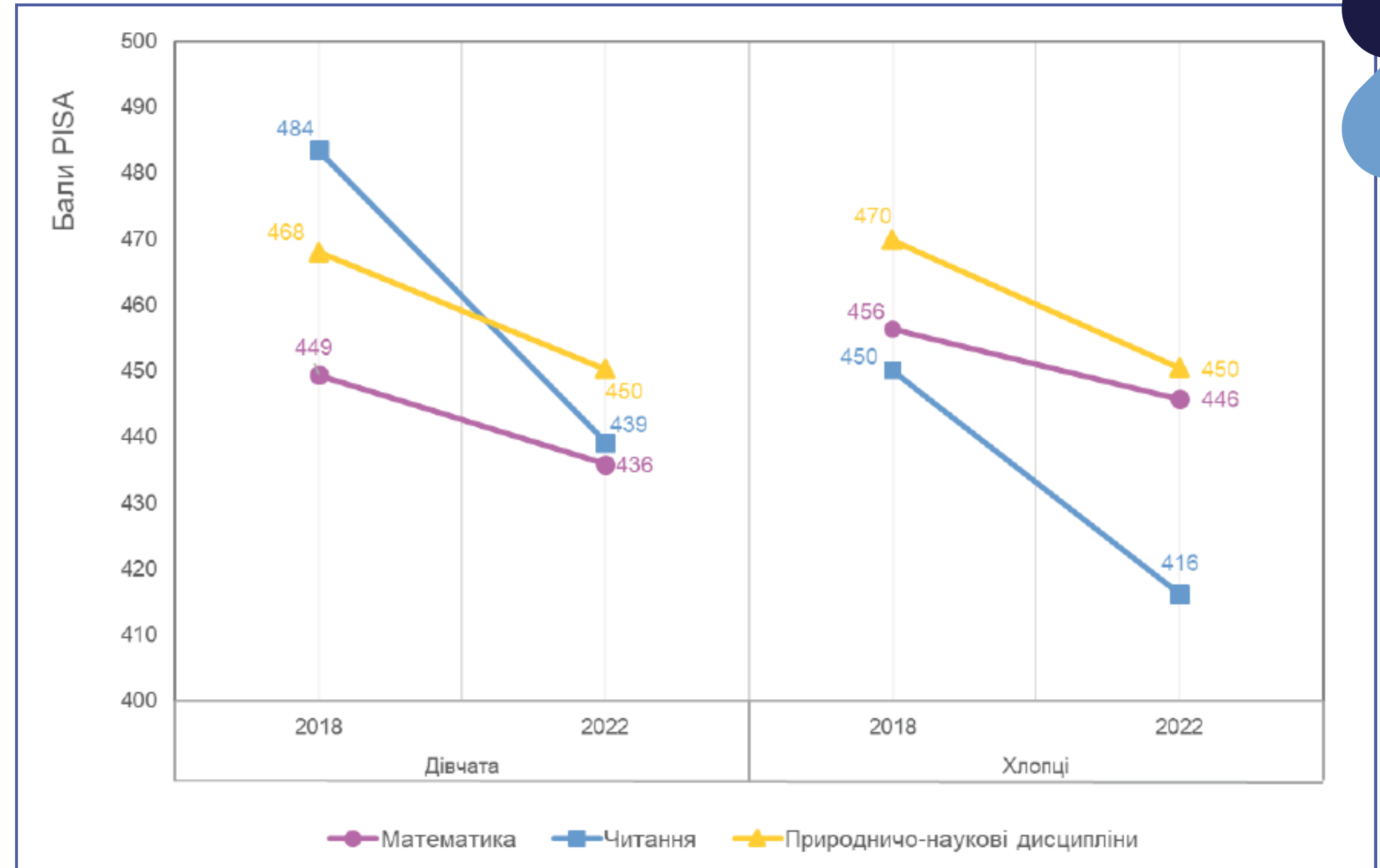
44

34

18

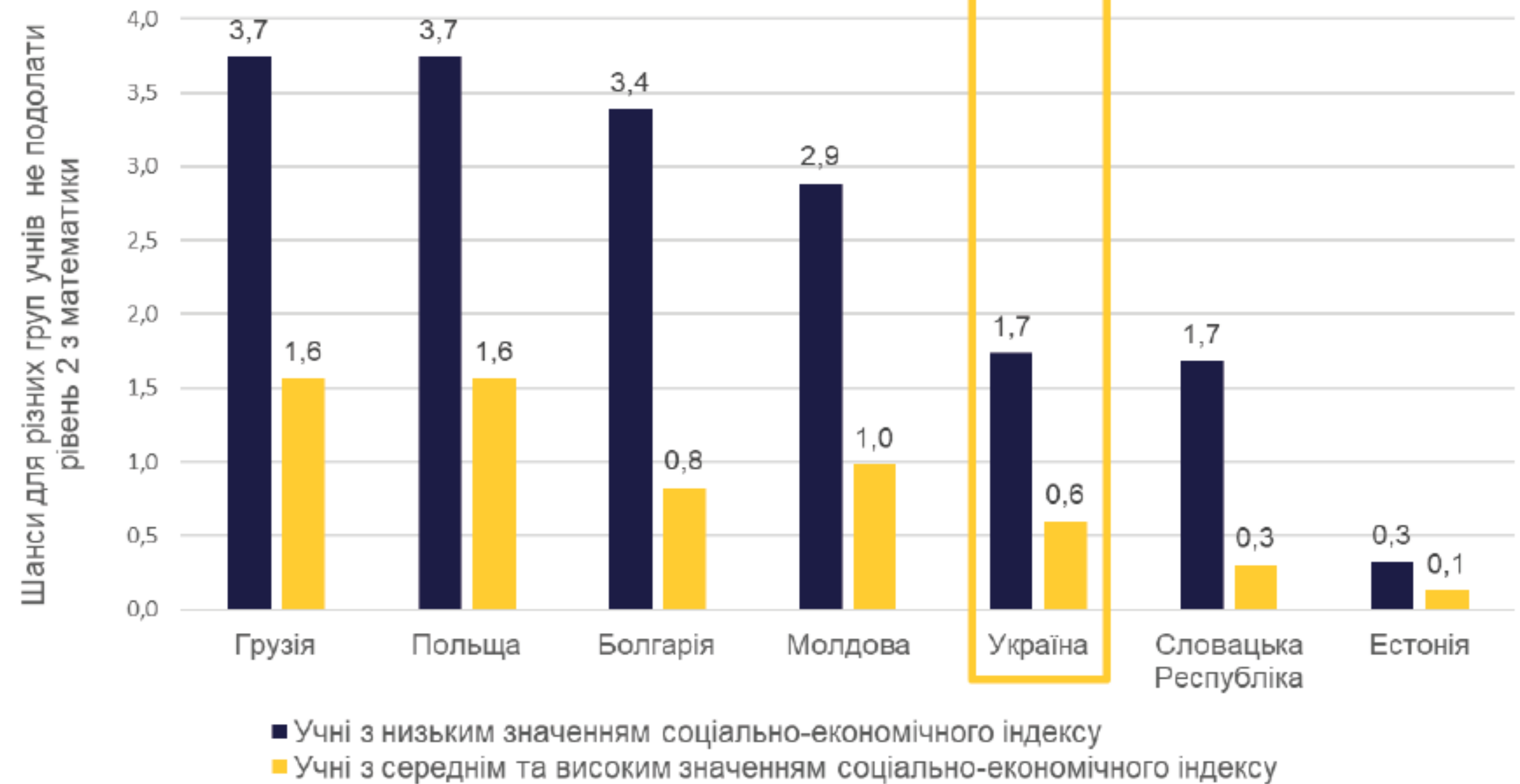
20

Гендерні розриви в успішності з математики та природничо-наукових дисциплін суттєво не змінилися. Однак із читання результати дівчат знизилися помітно сильніше, ніж хлопців.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАТУСУ НА УСПІШНІСТЬ

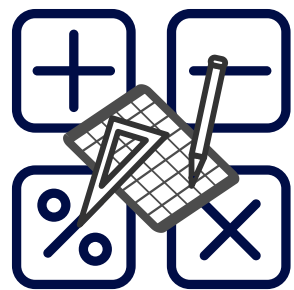
Учні з найнижчим соціально-економічним статусом у 2,8 раза частіше показує результати з математики нижчі за базовий рівень 2, ніж інші 15-річні підлітки

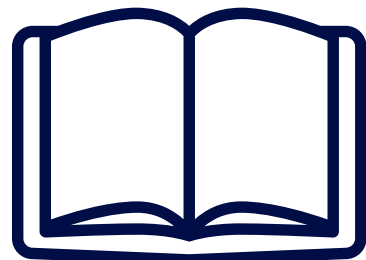
ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНІ З МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Велике місто vs Сільська місцевість

різниця в балах

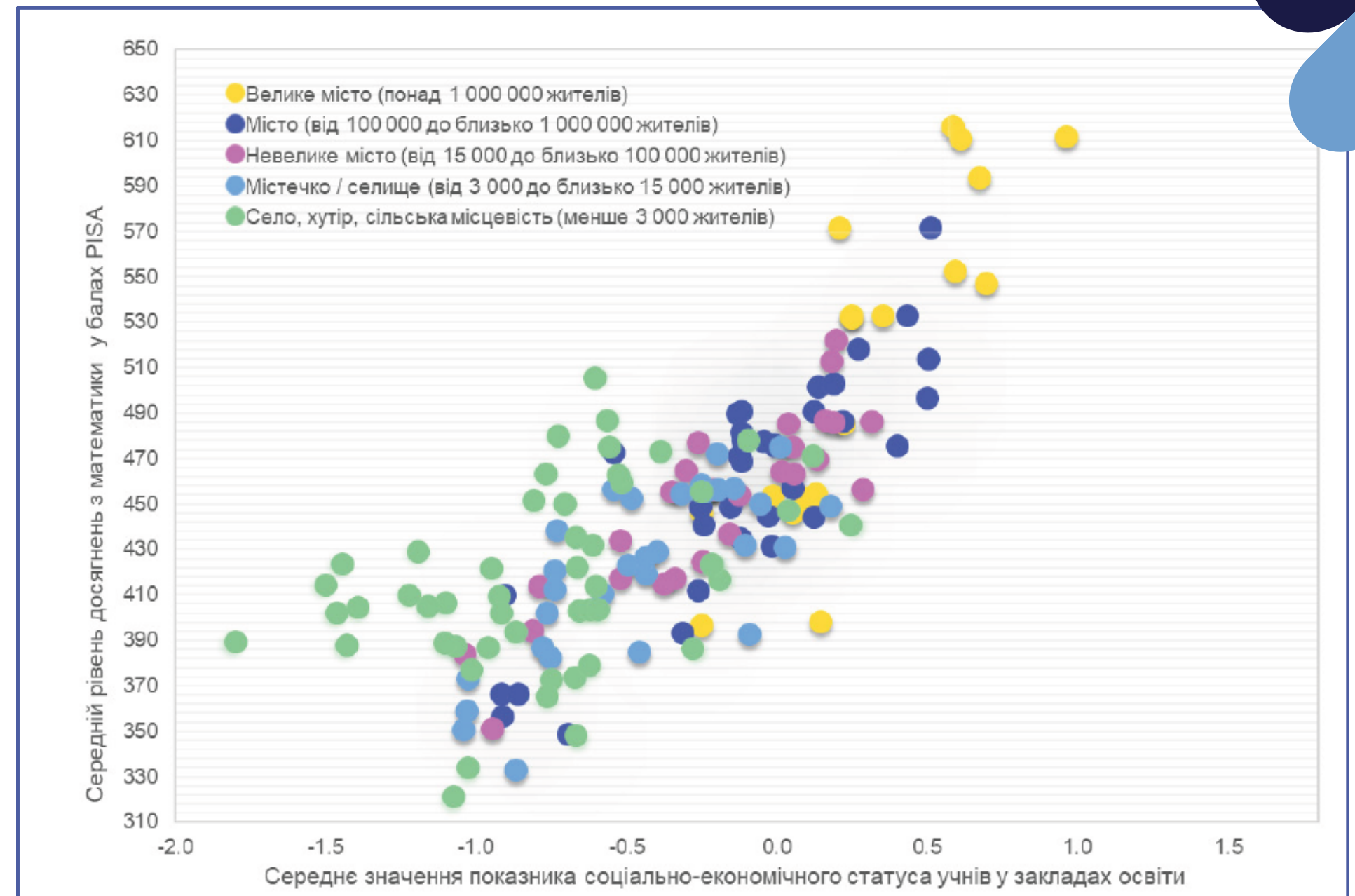
92

98

87

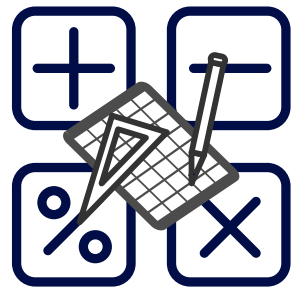

Заклади освіти, розташовані в сільській місцевості, мають і низькі показники соціально-економічного статусу учнів, і нижчі результати, порівняно із закладами з великих міст

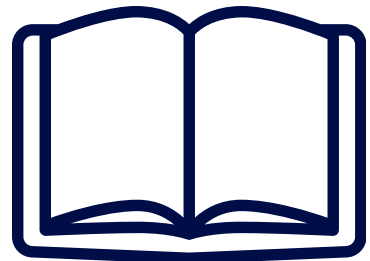
ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНІ З ТИПОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

**Ліцеї, гімназії,
спеціалізовані школи vs
коледжі, технікуми, ПТНЗ**

різниця в балах

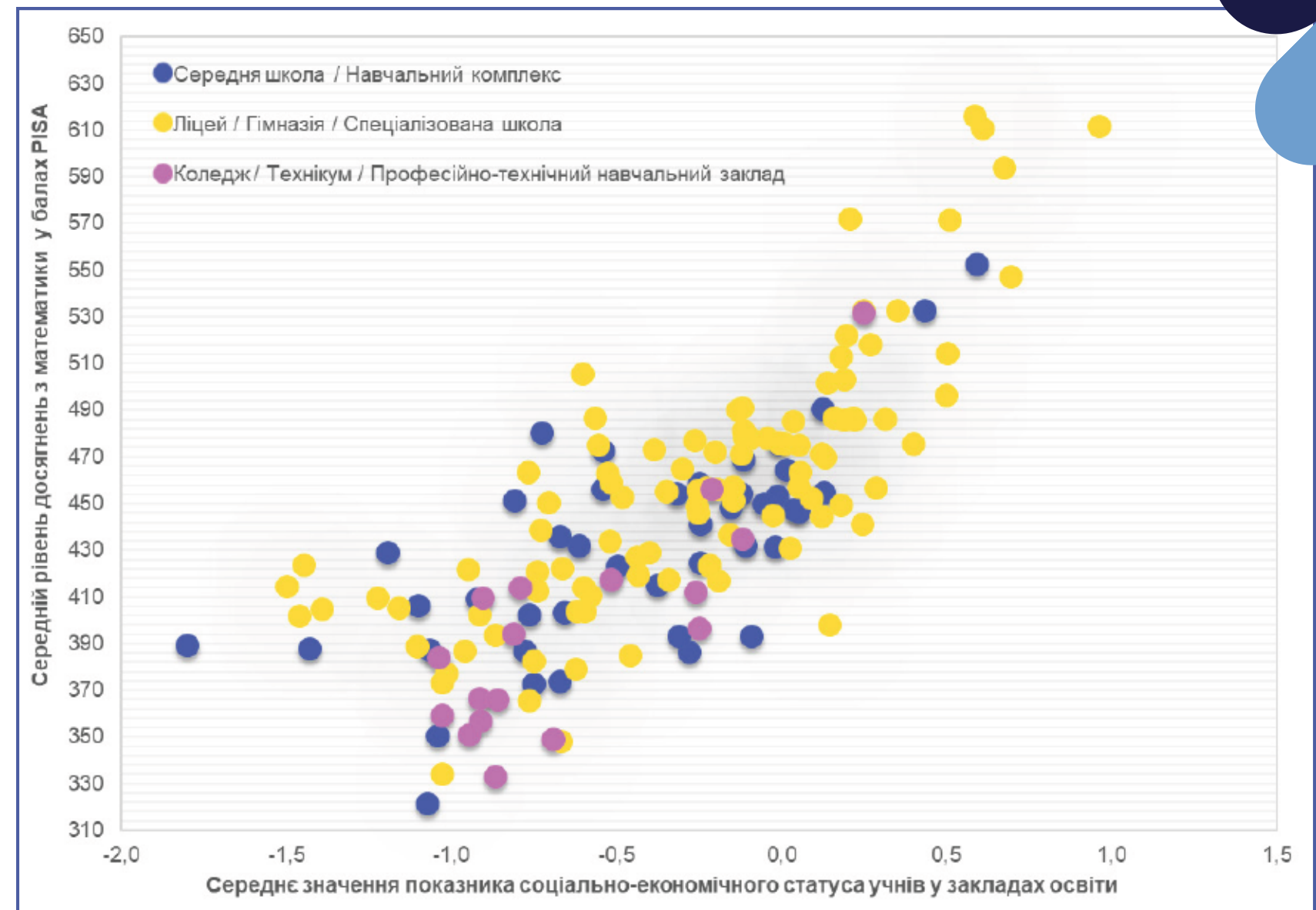
58

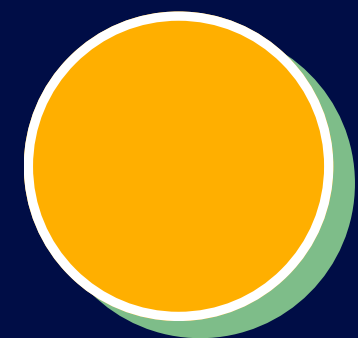
56

50

Учні зі звичайних шкіл, а також з коледжів і технікумів мають здебільшого гірші результати з математики, а також нижчий рівень соціально-економічного статусу, порівняно з тими, хто навчається в ліцеях, гімназіях і спеціалізованих школах

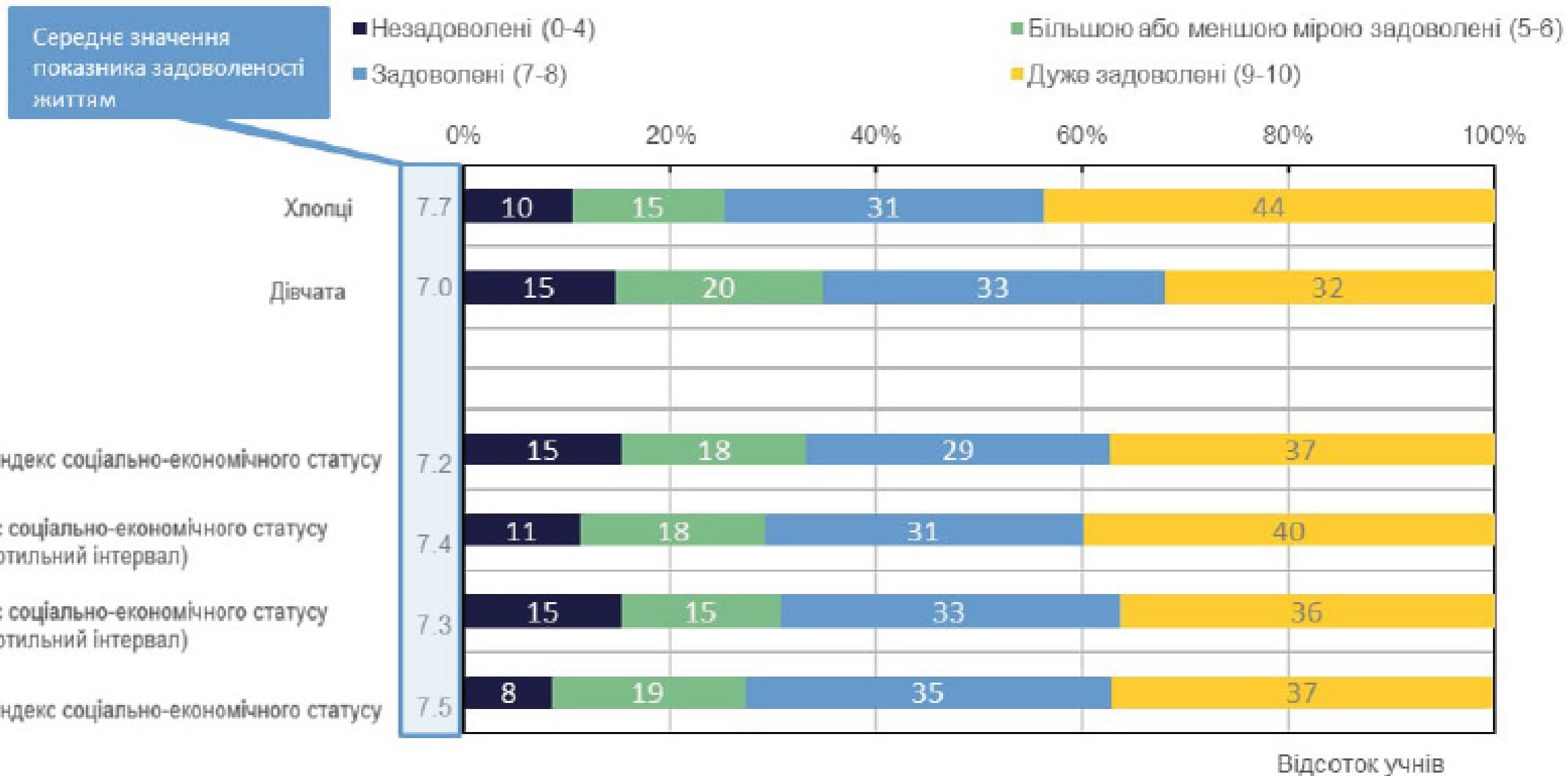

ДОБРОБУТ УКРАЇНСЬКИХ ПІДЛІТКІВ

*Дані базуються на відповідях учнівства на запитання
анкети, тож відображають суб'єтивні погляди
підлітків на ті чи ті питання*

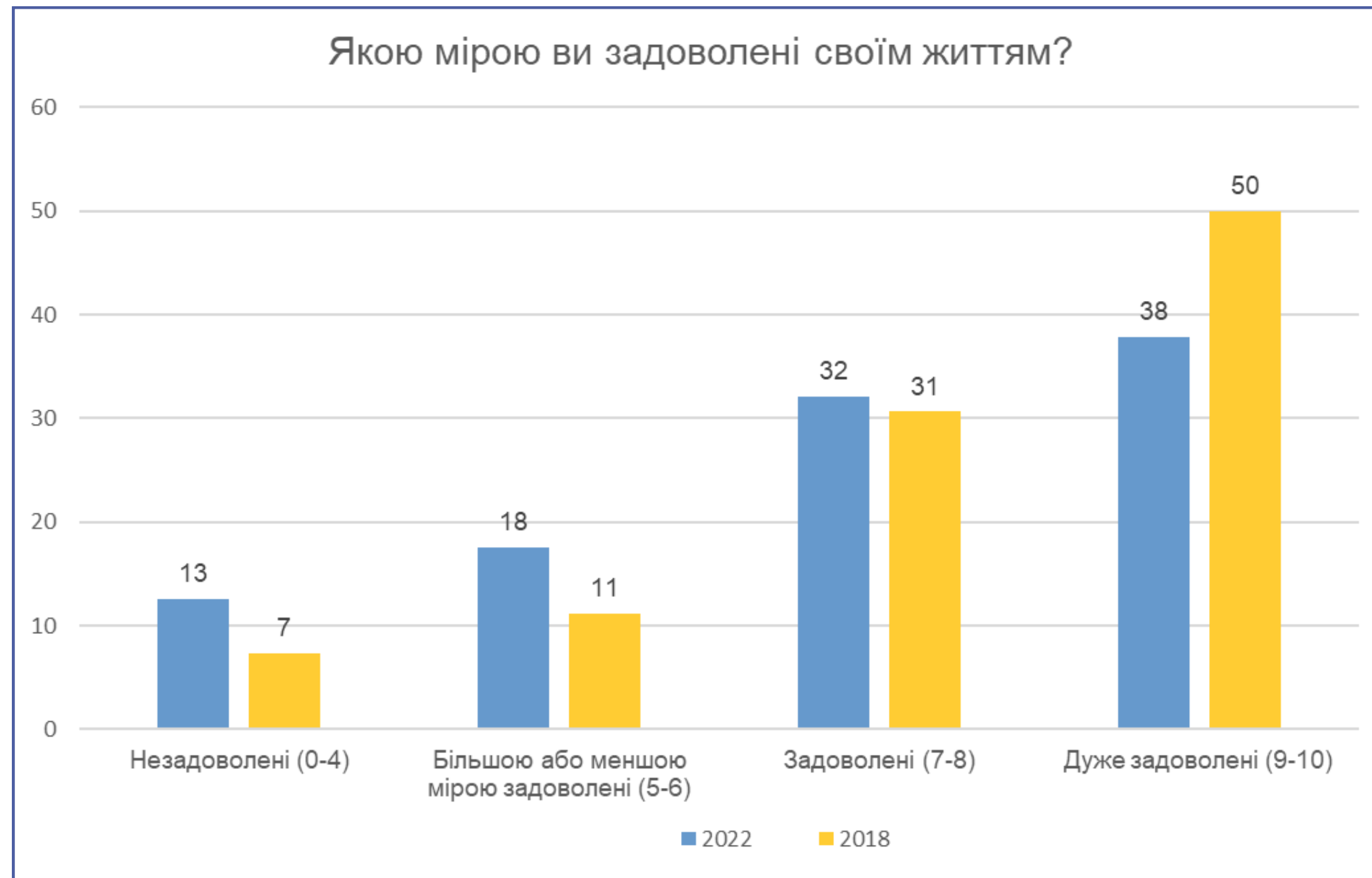
ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ЖИТТЯМ УКРАЇНСЬКИХ ПІДЛІТКІВ

Дівчата частіше, ніж хлопці, повідомляють про те, що вони не задоволені своїм життям

Учні з низьким соціально-економічним статусом частіше за інших своїх однолітків не задоволені своїм життям

ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ЖИТТЯМ: ТЕНДЕНЦІЇ ЗА ЧОТИРИ РОКИ

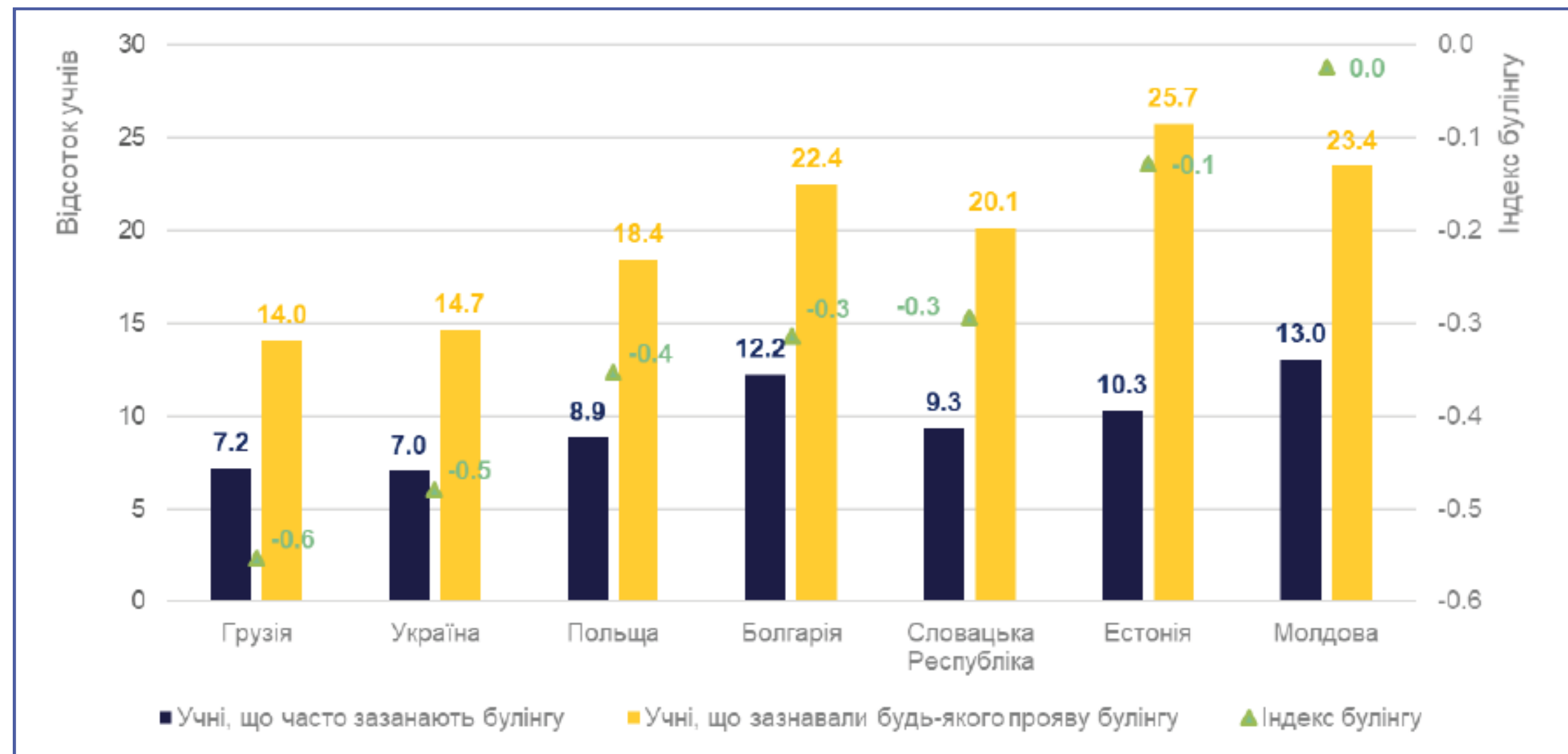
Частка учнівства, яке дуже задоволене своїм життям, зменшилася і водночас збільшилася частка тих, які не задоволені своїм життям

БУЛІНГ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

2018 vs 2022

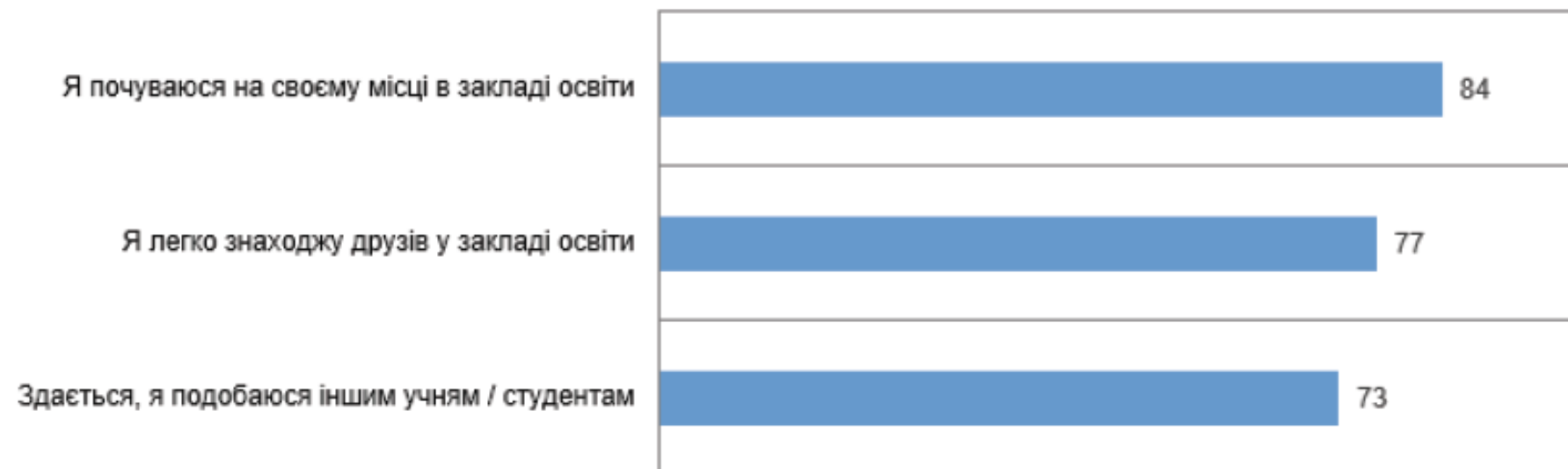
НА 7,6 В. П.
ЗНИЗИЛАСЯ
ЧАСТКА ТИХ, ХТО
ЧАСТО ЗАЗНАЄ
БУЛІНГУ

Проблема булінгу в Україні менш поширена, ніж у більшості референтних країн.
Від булінгу більше страждають учні з низьким соціально-економічним статусом.
Хлопці в Україні частіше наражаються на булінг, ніж дівчата

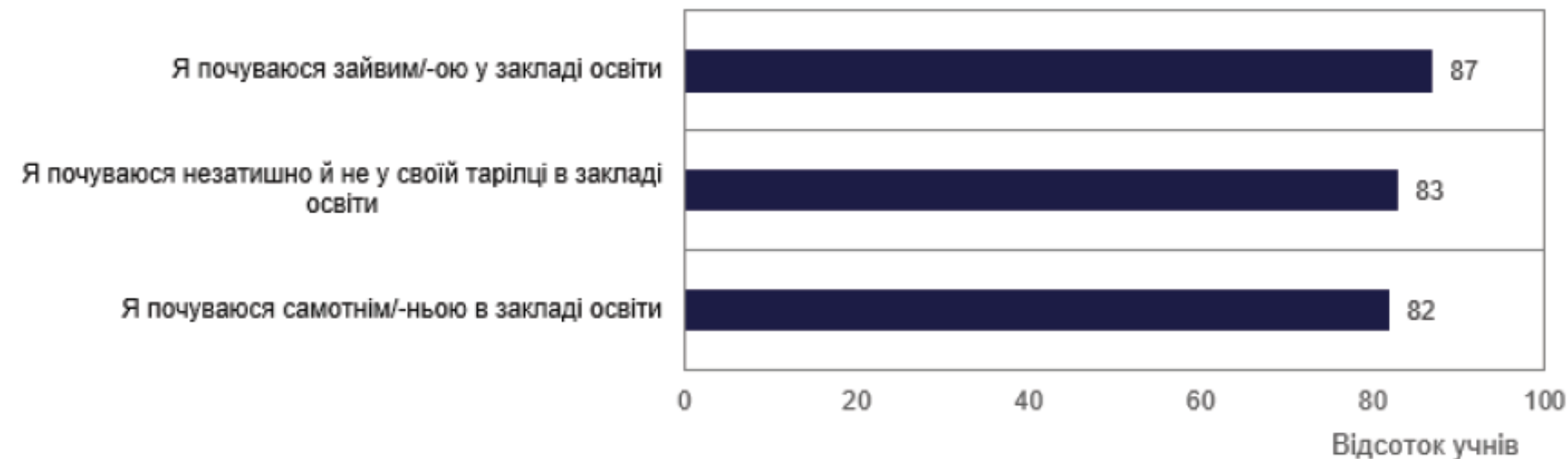

ВІДЧУТТЯ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ДО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Відсоток учнів, які погодилися з наступними твердженнями

Відсоток учнів, які НЕ погодилися з наступними твердженнями

Переважає більшість учнів відчуває свою приналежність до закладу освіти, і лише незначна частка учнівства повідомляє про те, що вони відчуваються самотнім, перебуваючи там

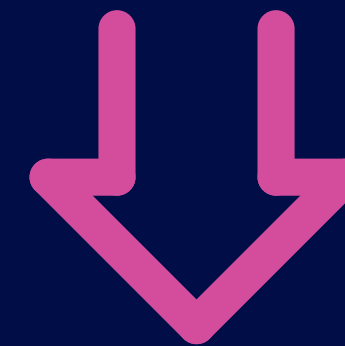
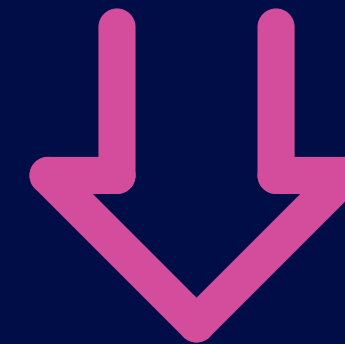
ДОБРОБУТ ПІДЛІТКІВ ТА УСПІШНІСТЬ З МАТЕМАТИКИ

Успішність з математики

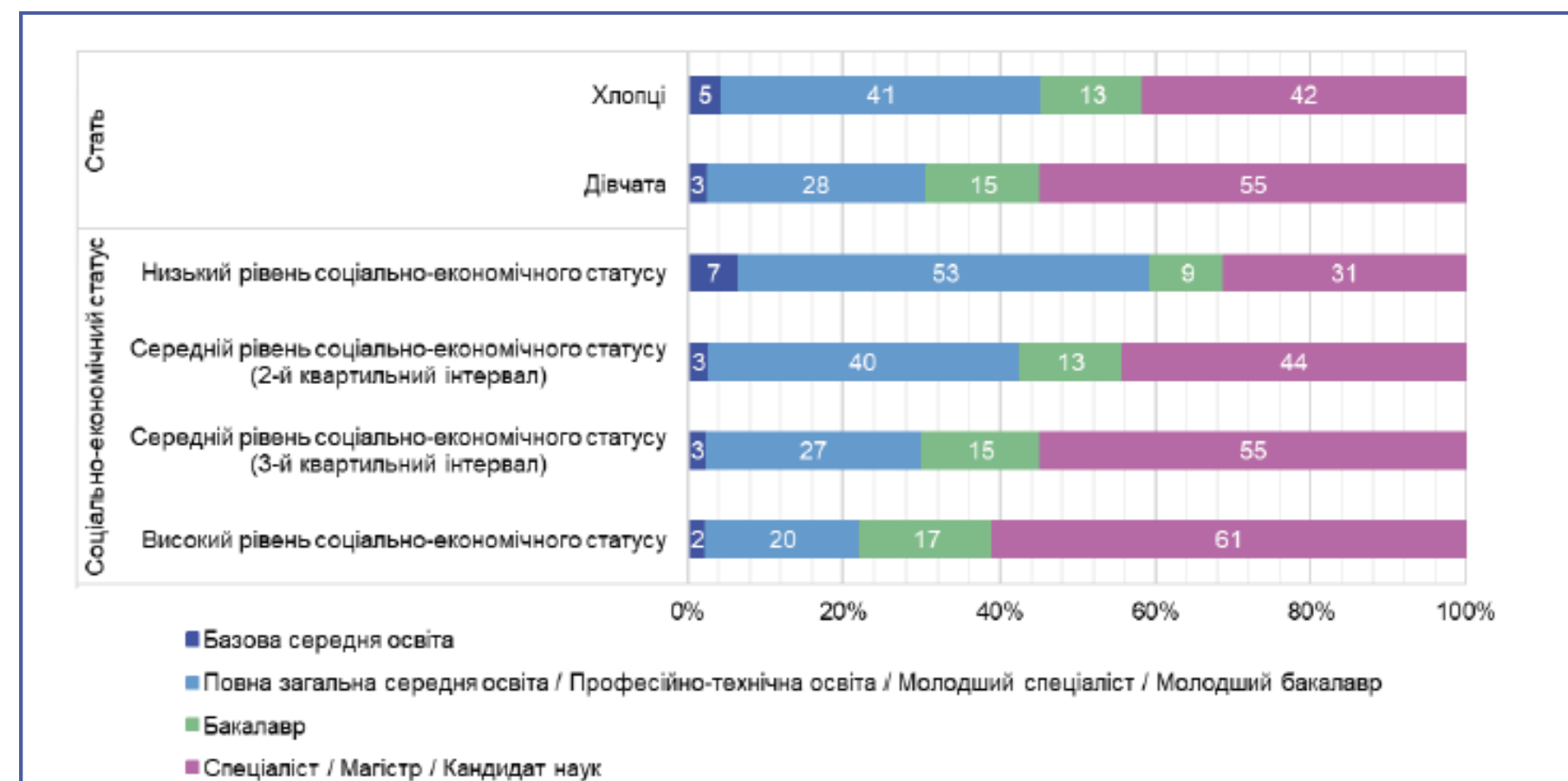
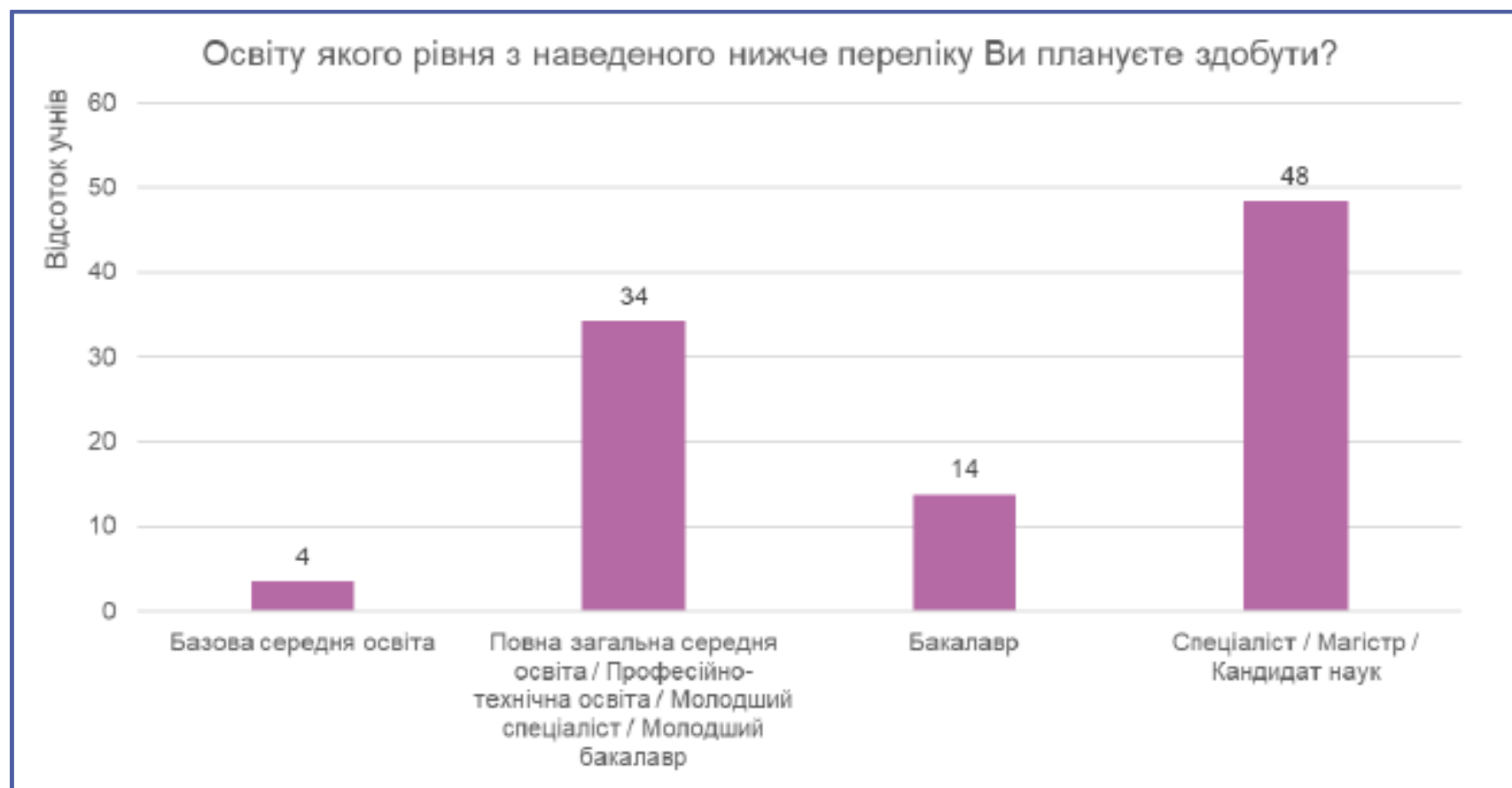
**мають високий рівень
задоволеності життям**

**стикалися з випадками
булінгу**

**відчувають сильну
приналежність
до закладу освіти**

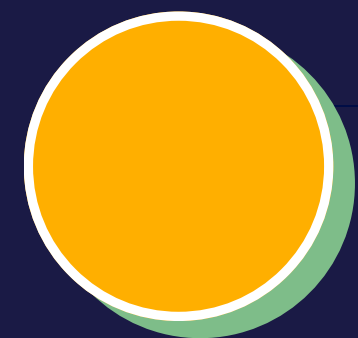

ОЧІКУВАННЯ ЩОДО ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

Дівчата в Україні частіше, ніж хлопці, планують здобути освіту найвищого рівня (спеціаліста, магістра чи кандидата наук)

Учні з високим соціально-економічним статусом мають вищі очікування щодо рівня освіти

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В УКРАЇНІ

Дані ґрунтуються на відповідях адміністрації закладів освіти та учнівства на запитання анкет, тож відображають суб'єктивні погляди на ті чи ті питання

БРАК ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ І ДОПОМІЖНОГО ПЕРСОНАЛУ

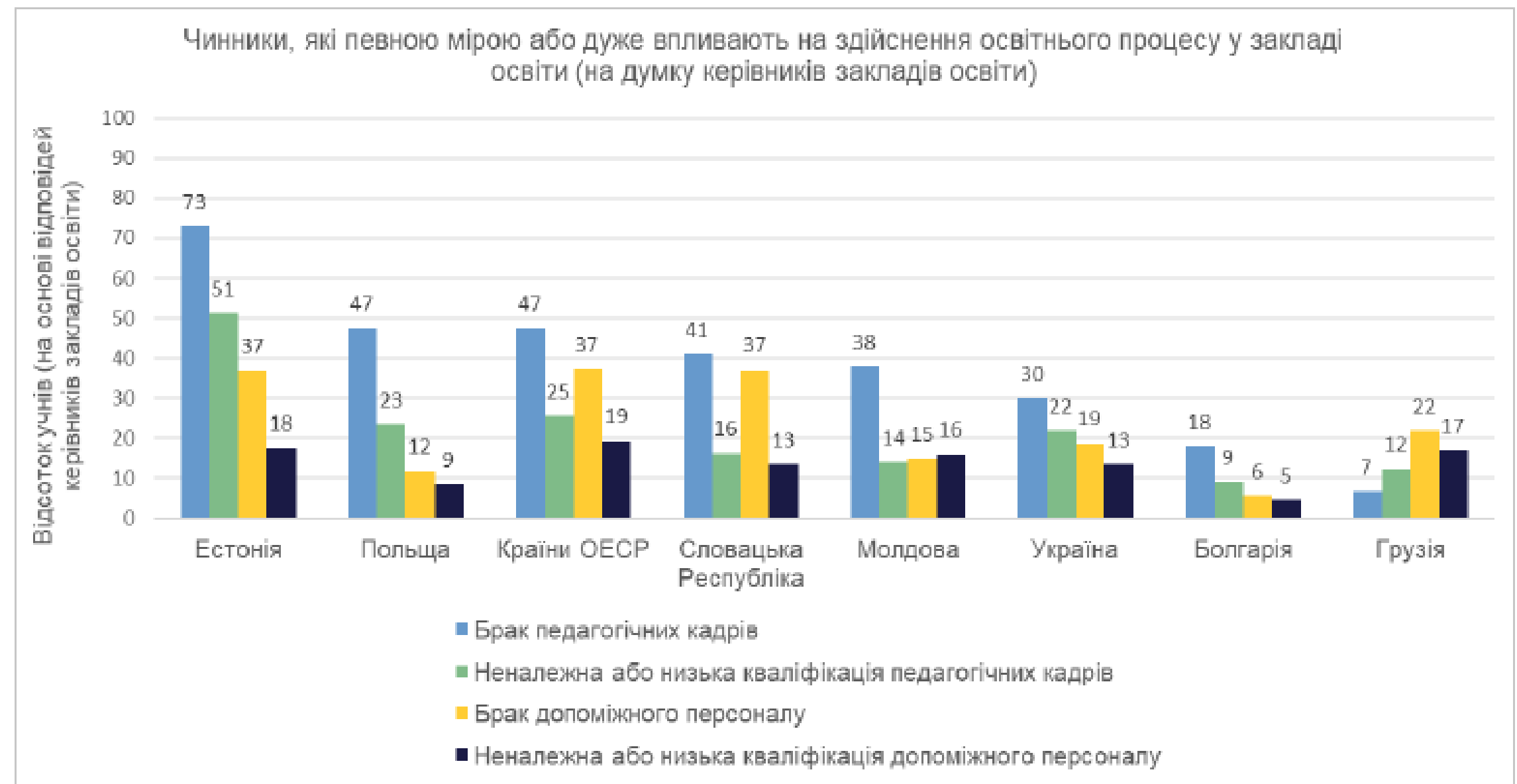
**БРАК
ПЕДАГОГІЧНИХ
КАДРІВ**

PISA-2022

30%

PISA-2018

20%

В Україні, як і в інших референтних країнах, на думку керівників закладів освіти, найбільш помітною проблемою є брак педагогічних кадрів

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧИТЕЛІВ

ЧАСТКА ВЧИТЕЛІВ, ЯКІ
ПРОХОДЯТЬ КУРСИ
ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ

PISA-2022

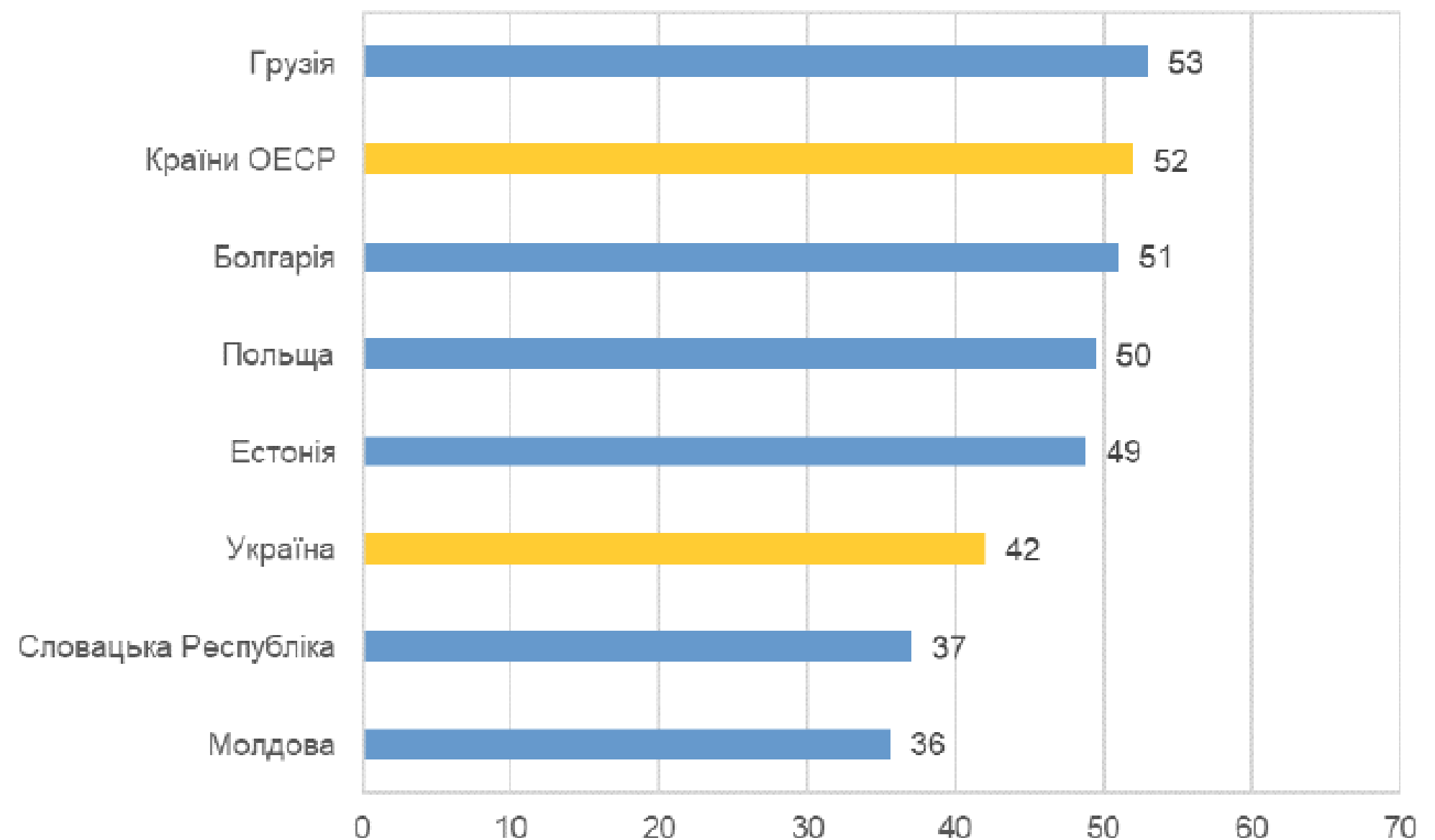
42%

PISA-2018

22%

Відсоток учнів, які навчаються у закладах освіти, де вчителі проходили
навчання на курсах підвищення кваліфікації або
перепідготовки за останні три місяці

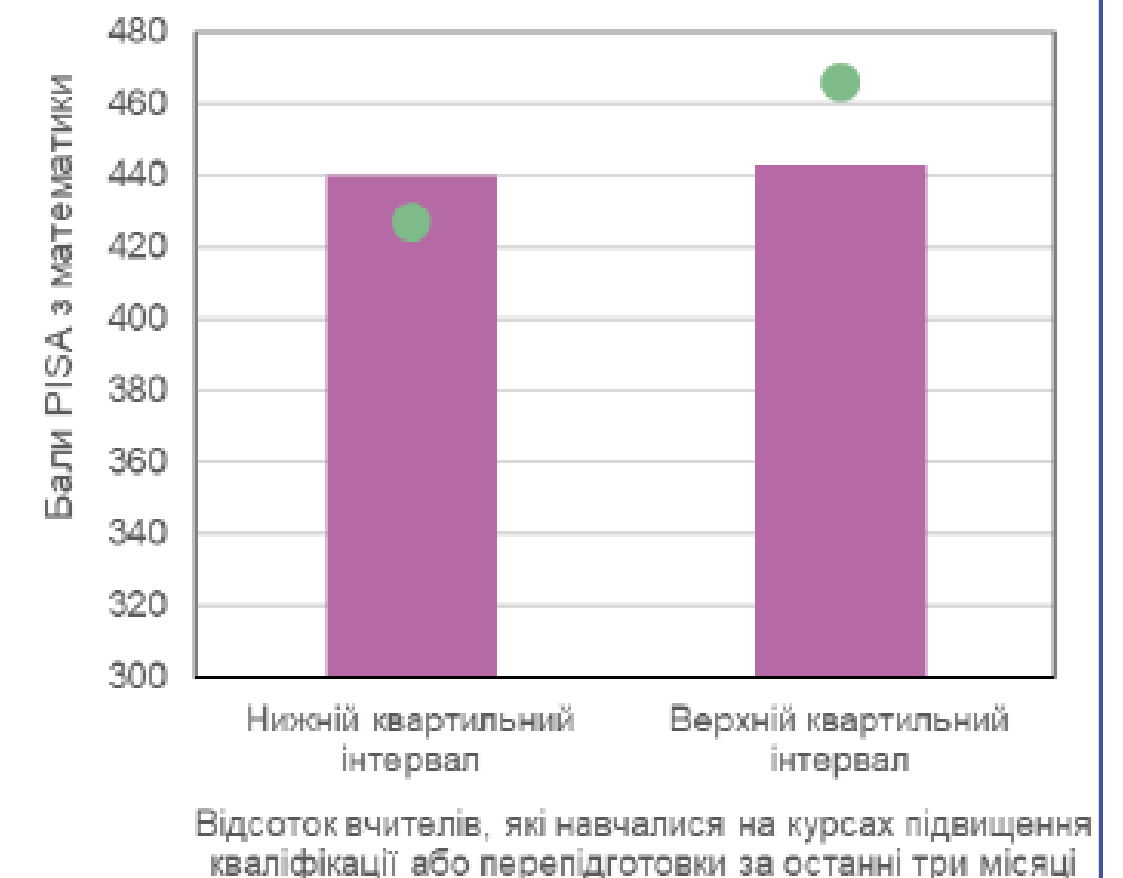
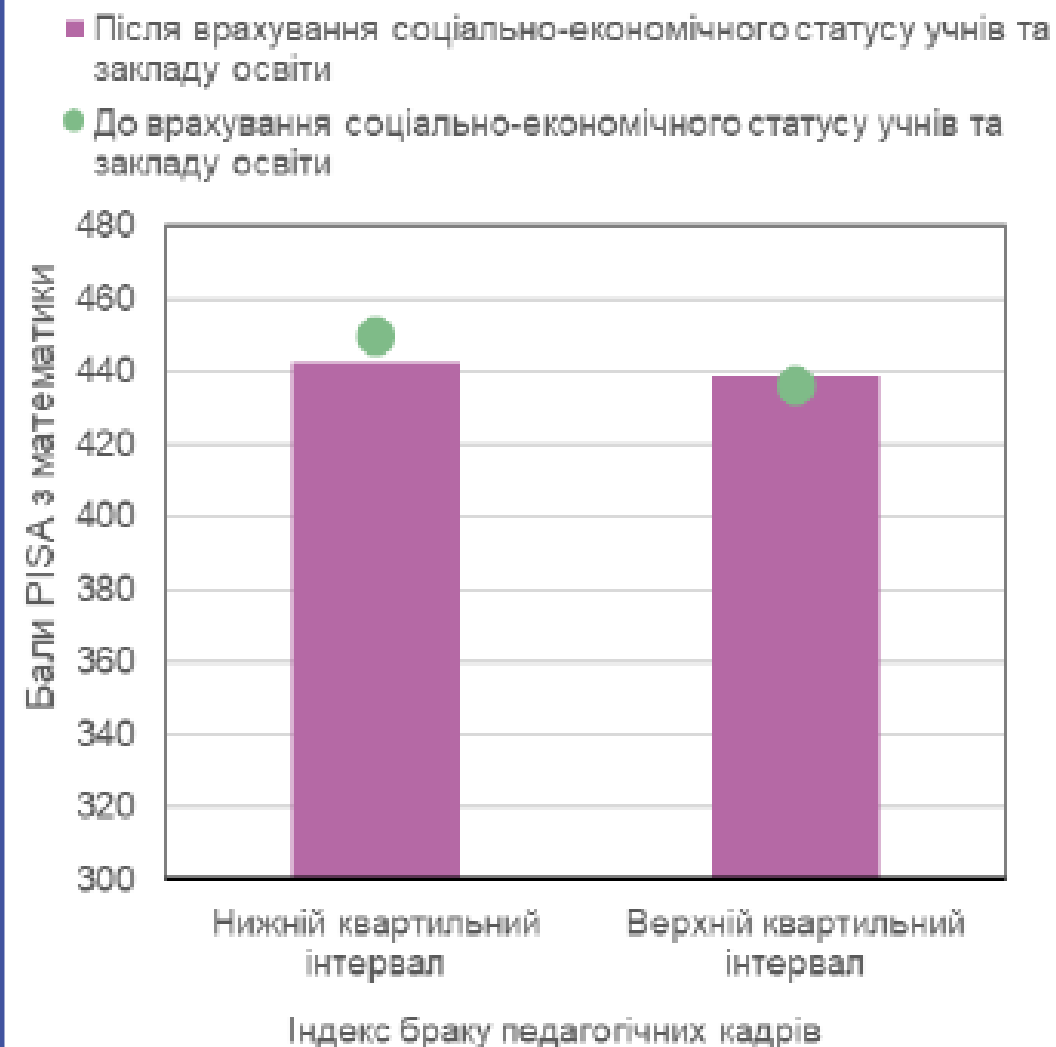

ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ ТА УСПІШНІСТЬ УЧНІВСТВА

Підлітки, які навчаються в закладах освіти, де вистачає вчителів і де вчительство бере участь у заходах з підвищення кваліфікації, мають вищі бали з математики.

Заклади, у яких навчаються підлітки з вищим соціально-економічним статусом, мають водночас і більш кваліфікований педагогічний колектив.

Успішність з математики груп учнів, що потрапили до нижніх та верхніх квартильних інтервалів відповідних показників

ФІЗИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

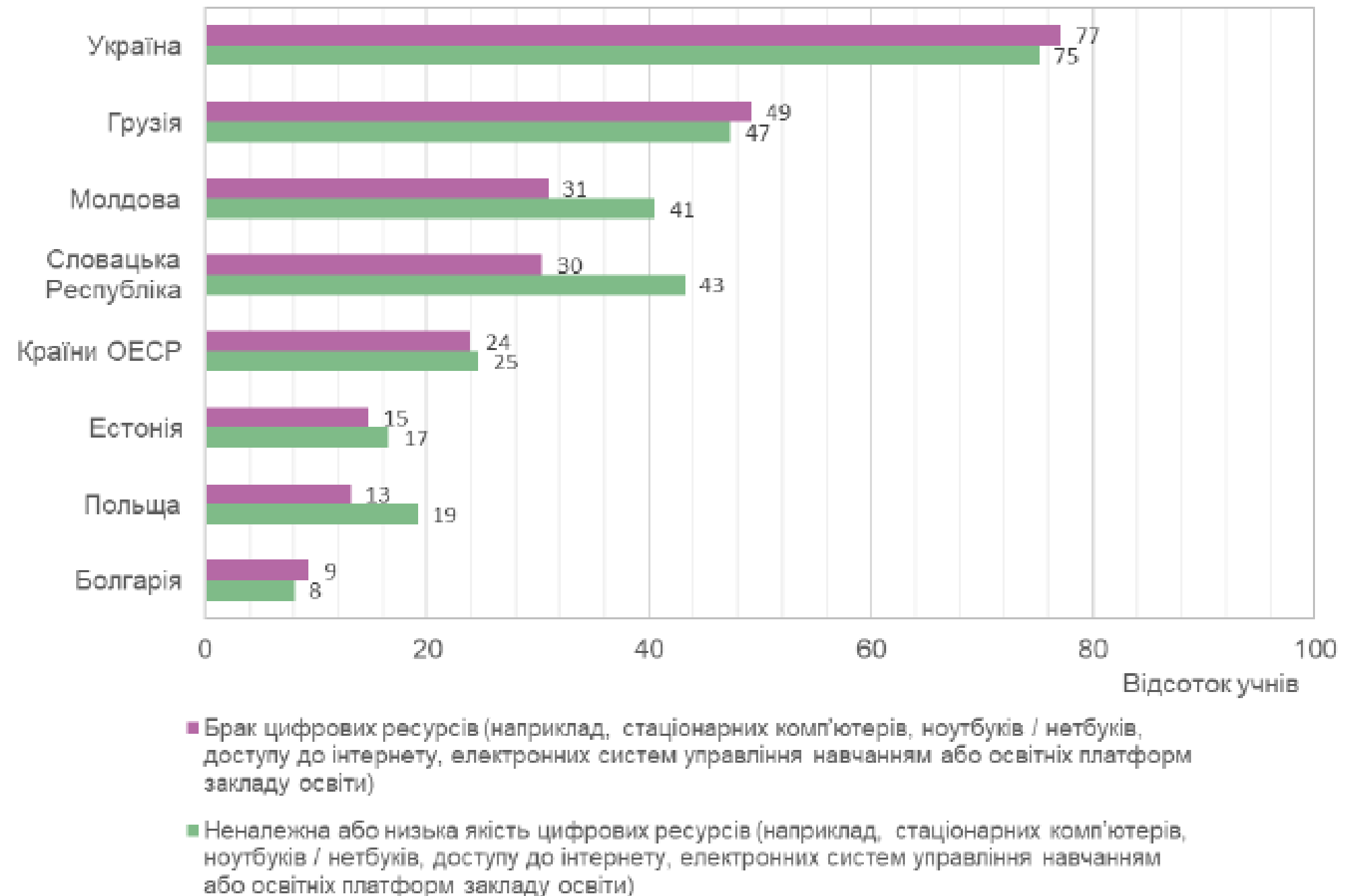
У закладах освіти відчутним є дефіцит необхідних навчальних матеріалів: відповідний показник є значно вищим в Україні, ніж в референтних країнах, а також по країнах ОЕСР

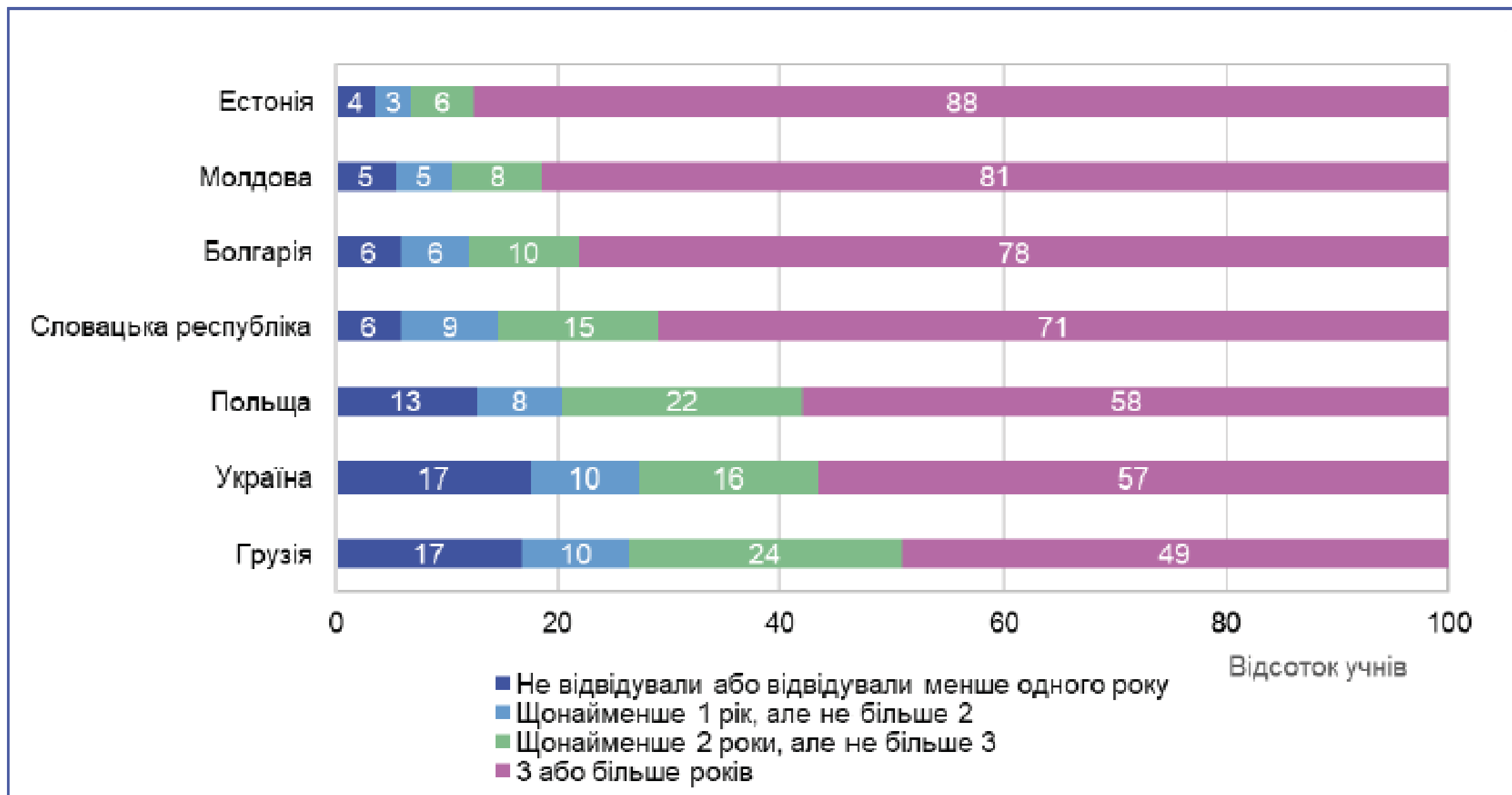
ЦИФРОВІ РЕСУРСИ

Проблема браку та низької якості цифрових ресурсів у закладах освіти є доволі гострою. Відповідний показник в Україні є найвищими серед референтних країн, а також порівняно з показником по країнах ОЕСР

Відсоток учнів, які навчаються в закладах освіти, керівники яких вказали на те, що перераховані чинники певною мірою або дуже заважають закладу освіти реалізовувати свій потенціал щодо здійснення освітнього процесу

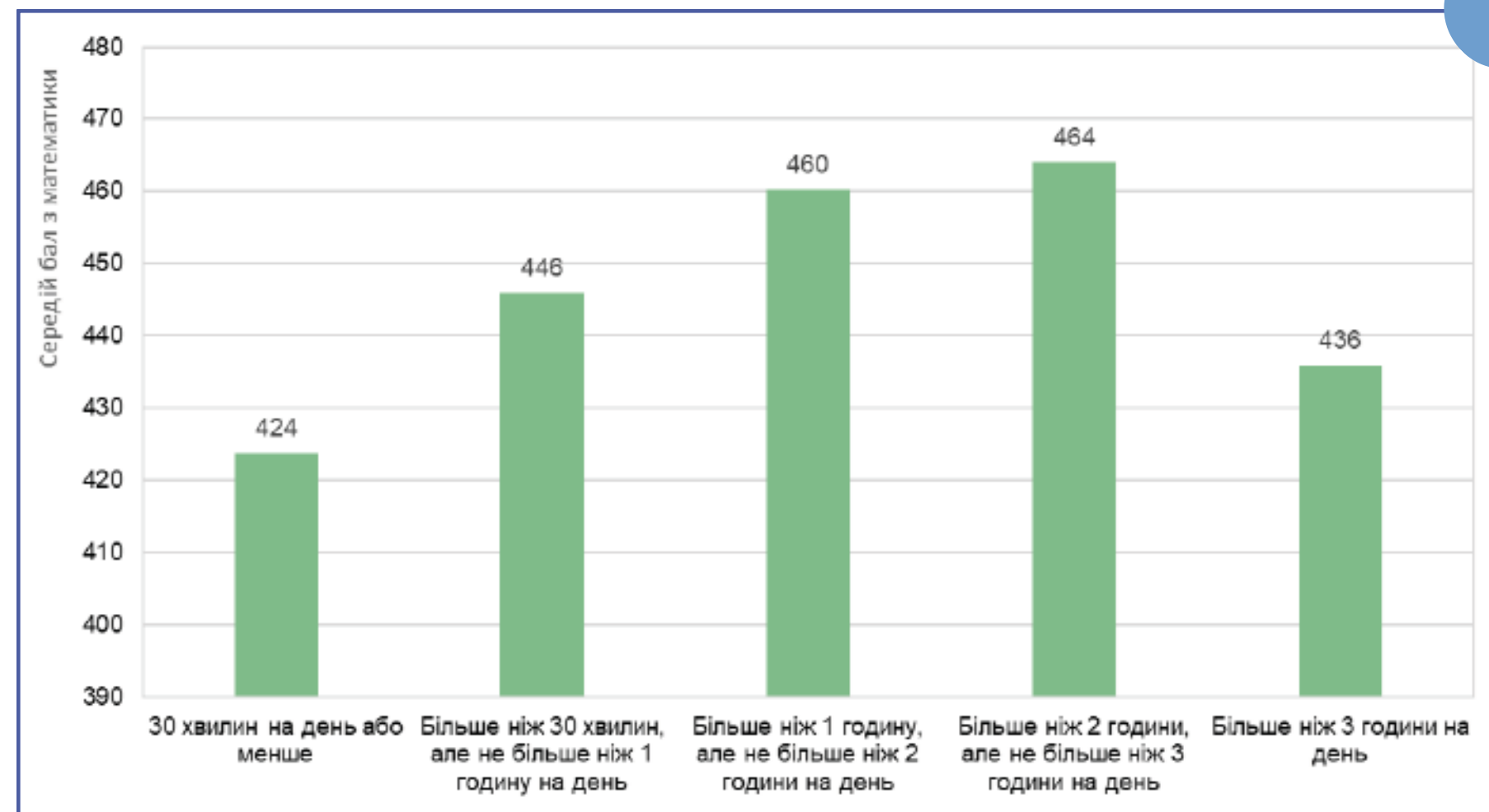
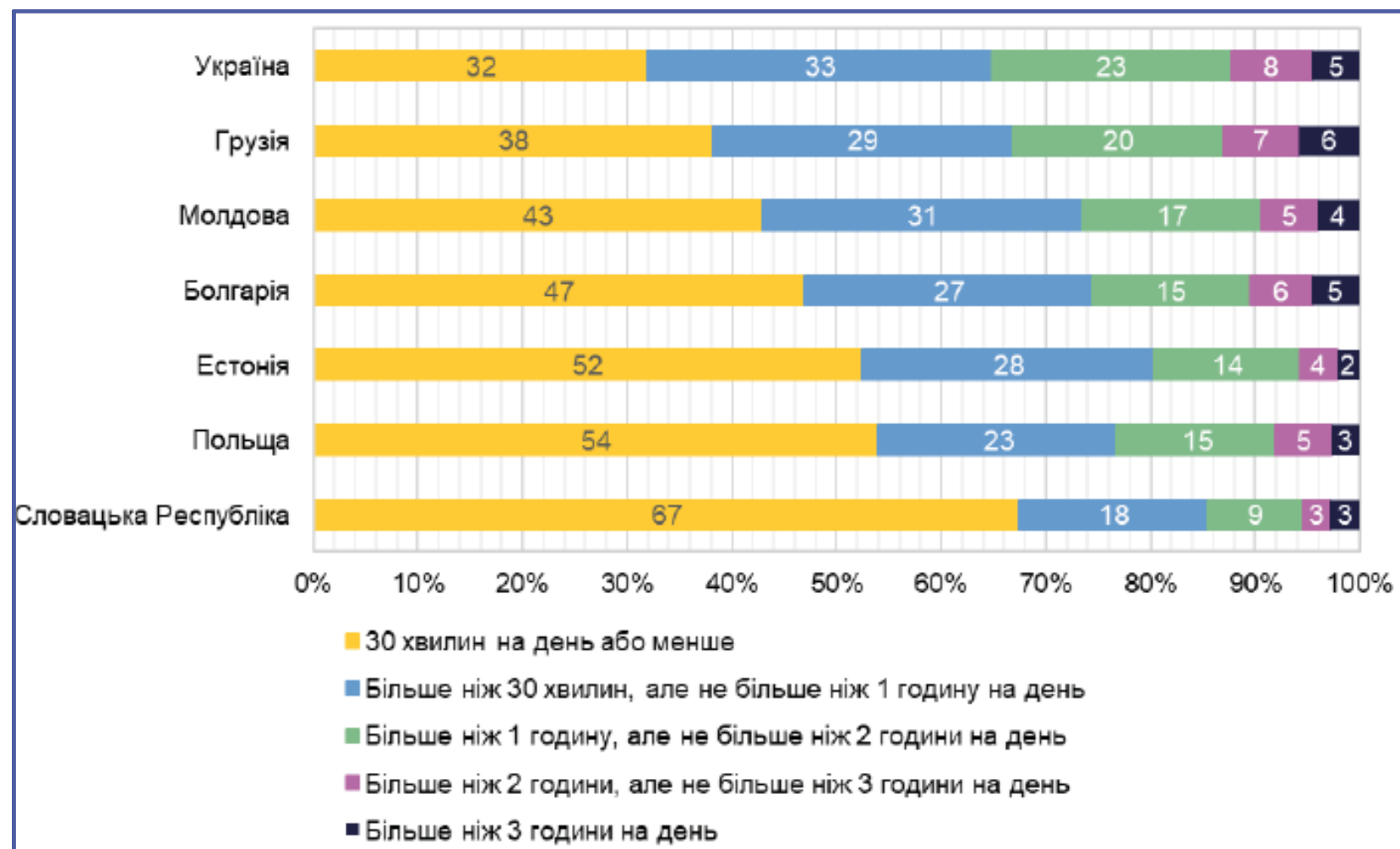

ВІДВІДУВАННЯ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

57% українських 15-річних підлітків повідомили, що свого часу вони відвідували дитячий садок три або більше років. У більшості референтних країн цей показник є вищим

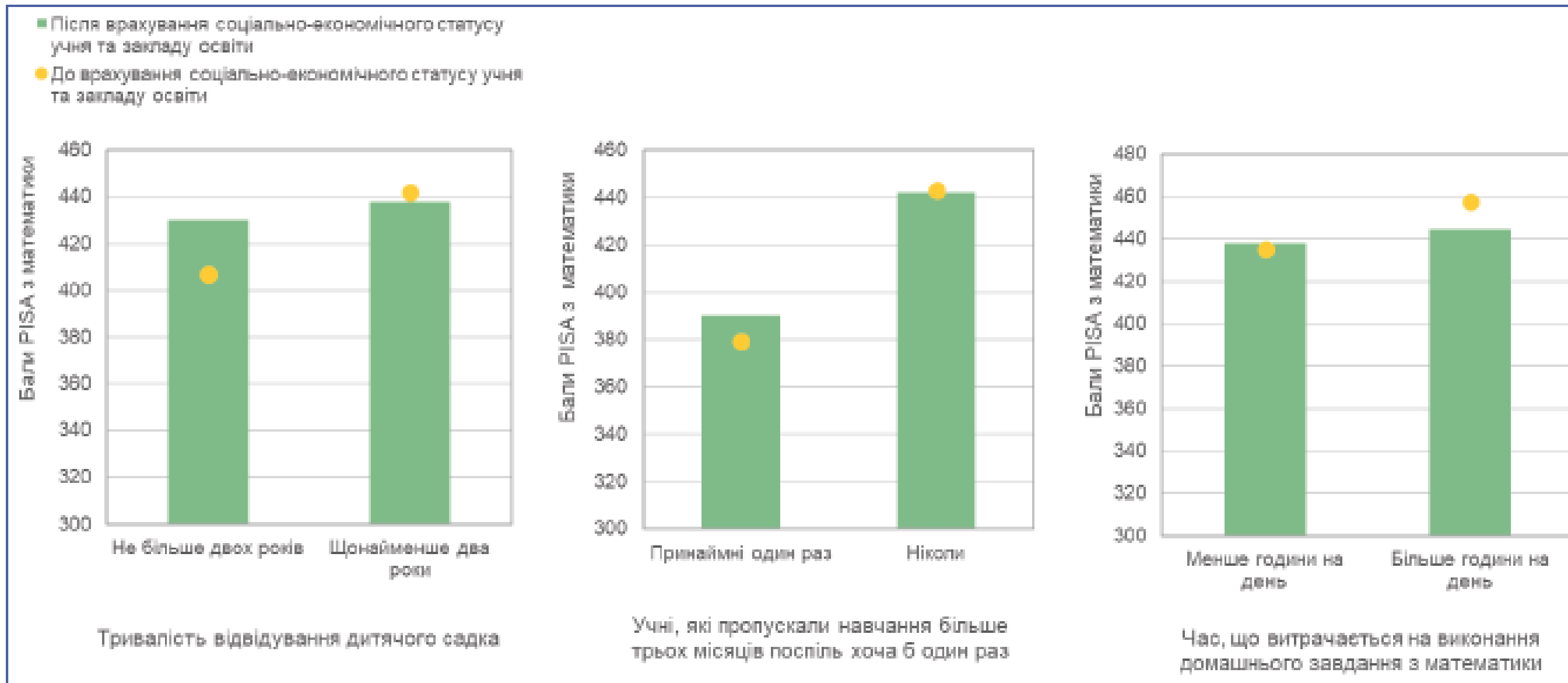
ВИКОНАННЯ ДОМАШНІХ ЗАВДАНЬ І УСПІШНІСТЬ З МАТЕМАТИКИ

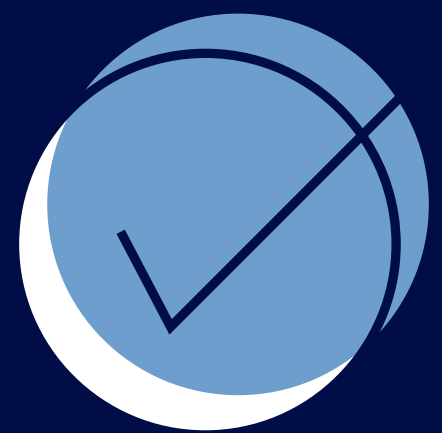
Серед референтних країн саме в Україні учні витрачають на домашнє завдання найбільшу кількість часу

Найкращі результати показують ті підлітки, хто витрачає на домашнє завдання від 1 до 2 годин на день, а також ті, хто виконує його від 2 до 3 годин на день

ЧАСОВІ РЕСУРСИ ТА УСПІШНІСТЬ УЧНІВСТВА З МАТЕМАТИКИ

Часові ресурси в навчанні мають помітний вплив на успішність учнівства. Однак після врахування соціально-економічного статусу вплив спостерігається тільки щодо чинника, пов'язаного з пропусками занять протягом трьох місяців поспіль.

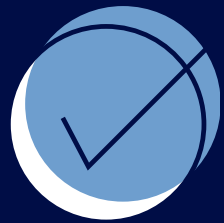
КЛЮЧОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ

PISA-2022: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Вибірка PISA-2022 не повною мірою репрезентує Україну: до звіту включено дані 18 з 27 регіонів України.

Отримані результати дають змогу зробити висновки про те, як спочатку пандемія COVID-19, а згодом повномасштабна війна вплинули на успішність українських підлітків.

УСПІШНІСТЬ

Найбільш суттєво випробування попередніх років вплинули на читацьку грамотність учнівства: базового рівня із цієї галузі не досягає 41% підлітків, що на 15 в.п. більше порівняно із циклом 2018 р.

Рівень математичної грамотності знизився за чотири роки і залишається доволі низьким: 42% підлітків у 2022 р. не досягли базового рівня із цієї галузі (у 2018 р. таких учнів було 36%).

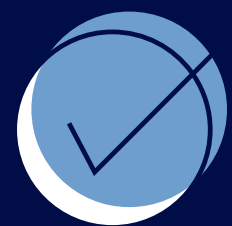

Успішність у галузі природничо-наукових дисциплін знизилася, але порівняно з іншими галузями результати не є надто низькими: 34% учнів не досягають базового рівня в цій галузі (у 2018 р. таких учнів було 26%)

ОСВІТНІ ВТРАТИ Й РОЗРИВИ

В Україні спостерігаються суттєві гендерні розриви в галузі читання (23 бали) та математики (10 балів).

Поглибилися розриви в навчальних досягненнях між учнями з низьким і високим соціально-економічним статусом та учнів, які здобувають освіту у великому місті та в селі. Учні із сіл відстають від своїх однолітків з великих міст в галузі читання на 98 балів (майже 5 років навчання).

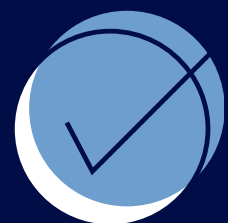
РЕСУРСИ Й ДОБРОБУТ

Актуальною залишається проблема нестачі та недостатньої кваліфікації педагогічних кадрів: 30% та 22% учнів відповідно навчаються в закладах освіти, керівники яких повідомили про це.

Значна частина педагогів проходить регулярне навчання: 42% учнів навчаються в закладах, керівники яких повідомили про це.

Доволі високим є рівень відчуття українськими підлітками до своїх закладів освіти: близько 80% з них повідомляють про це.

”

***Without data, you're just
another person with an opinion***

Edwards Deming